

Dr. Mücahit KIVRAK¹

¹ BAÜN Edremit Myo

Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi Programı

kivrak@gmail.com

0505 772 44 46

AKDENİZ BÖLGESİ

zeytin çeşitleri

Ders Notu:25

Bölgede turunçgil, muz, sebze, sera ve süs bitkilerinin yetiştiriciliği ile ekonomik açıdan rekabet edemeyen zeytin bir gelişme kaydedememiştir.

Hatay, bölgede en önemli zeytin yetiştiriciliği yapan ildir.

Antalya bölgede ikinci sırayı alıp onu İçel ve Adana izler.

Akdeniz bölgesindeki zeytinliklerin çoğu ormandan açma olup delicelerin aşılmasıyla oluşturulmuştur.

Bölgenin en önemli ve yaygın olan çeşidi “Halhalı”dır.

Yağlık ve sofralık olarak değerlendirmeye elverişlidir.

Antalya, Isparta, İçel, Adana, Osmaniye, Hatay, Kahramanmaraş
Karaman illerinde zeytincilik yapılmaktadır.

Türkiye'nin güneyinde yer alan bu bölgede Toros dağları ile Akdeniz
arasındaki dar şerit halindeki alanlarda zeytin plantasyonları yer
almaktadır.

Zeytin bu bölgede diğerkültür bitkileri ile rekabet halindedir.

Bölgenin mahalli çeşitleri yanında Ege ve Marmara bölgesinin çeşitleri
de yayılım göstermektedir.

Antalya, Isparta, İçel, Adana, Osmaniye, Hatay, Kahramanmaraş Karaman illerinde zeytincilik yapılmaktadır. Türkiye'nin güneyinde yer alan bu bölgede Toros dağları ile Akdeniz arasındaki dar Şerit halindeki alanlarda zeytin plantasyonları yer almaktadır.

Zeytin bu bölgede diğer kültür bitkileri ile rekabet halindedir. Bölgenin mahalli eşitleri yanında Ege ve Marmara bölgesinin eşitleri de yayılım göstermektedir. Bölgenin eşitleri; Büyük Topak Ulak, Çelebi (Silifke), Elmacık, Halhalı (Hatay), Karamani, Sarı HabeŐi, Sarı Ulak, Saurani, Sayfi ve Küçük Topak Ulaktır.

BÜYÜK TOPAK ULAK

SARI HAŞEBİ

SARI ULAK

SAURANI

TAVŞAN YÜREĞİ

KÜÇÜK TOPAK ULAK

ÇELEBİ

HALHALI

SAYFI

KARAMANI

ELMACIK

YAĞLIK SARI ZEYTİN

YAĞLIK SİYAH ZEYTİN

AĞAÇ NO 6

AĞAÇ NO 7

HALHALI ÇELEBİ

YAĞLIK

BÜYÜK TOPAK ULAK

Sinonimleri : Topak aşu

Orijini : İnel ili Tarsus ilçesi

Ağaç Kuvveti : büyük

Meyve Büyüklüğü : iri

Meyve Şekli : yuvarlak

Meyve Eti % : 88,31

Çekirdek % : 11,69

Periyodisite Durumu : gösterir

Döllenme Durumu : bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi : yeşil sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFI DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Büyük Topak Ulak	Tarsus (Adana)	Isikenderun Anamur, Erdemli Tarsus, Seyhan Isparta-Sütçüler	İri	Yuvarlak	206	%88	%20	Küçük	Oval

Sinonimleri: Topak aşı	Meyve Eti %: 88.31
Orijini: İçal ili Tarsus ilçesi	Çekirdek %: 11.69
Ağaç Kuvveti: Büyük	Periyodisite Durumu: Gösterir
Meyve Büyüklüğü: İri	Döllenme Durumu: Bilinmemekte
Meyve Şekli: Yuvarlak	Ürünün Değerlendirilmesi: Yeşil sofralık

İskenderun, Anamur, Erdemli, Tarsus, Seyhan, Sütçüler-Isparta

Akdeniz Bölgesi'nde yaklaşık 300.000 ağaç var. Etlı ve lezzetli olduğundan, yeşil çizme zeytin olarak iyidir.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir,

Meyve iri,

Periyodisite gösterir,

Hasatta meyve kolay berelenebilir,

Verimli,

Soğuga ve kurağa aşırı duyarlı değil,

Aşı ile çoğaltılır.

Topak aşu olarak da adlandırılır. Adana'nın Tarsus, Seyhan, Hatay'ın İskenderun, İçel'in Anamur, Erdemli, Isparta'nın Sütçüler ilçelerinde yetiştirilmektedir. Meyveleri iri, çekirdekleri meyve büyüklüğüne göre küçük olup % 20.2 oranında yağ içerir. Meyve eti yumuşak olduğundan hasat ve taşıma sırasında dikkat edilmelidir. Etli ve lezzetli olan bu çeşit genellikle yeşil sofralık olarak “ Çizme Zeytin” tipinde işlenerek değerlendirilir.

Orijini İçel ilinin Tarsus ilçesidir.

İyi bakım Şartlarında kuvvetli gelişir yayvan, geniş, bŧyŧk ta yapısına sahiptir.

Yapraklar uzun- dar eliptik Őeklinededir.

Meyveler iri yuvarlaktır.

Verimi iyidir.

Periyodisite gŧsterir.

Soğuğa ve kurağa aşırı duyarlı değildir.

Zeytin sineğine hassastır.

Çizme yeşil zeytin tipinde iŐlenir.

SARI HAŞEBİ

Sinonimleri : Haşebi

Orijini : Hatay ili Altınözü ilçesi

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : Küçük

Meyve Şekli : Oval

Meyve Eti % : 85,53

Çekirdek % : 14,47

Periyodisite Durumu : kuvvetli

Döllenme Durumu : bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi : yağlık ve siyah sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Sarı Haşebi	Hatay Altınözü	Hatay ili Civarı	Küçük	Oval	340	%86	%25	Orta	Oval

Sinonimleri: Haşebi

Meyve Eti %: 85.53

Orijini: Hatay ili Altınözü ilçesi

Çekirdek %: 14.47

Ağaç Kuvveti: Kuvvetli

Periyodisite Durumu: Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü: Küçük

Döllenme Durumu: Bilinmemekte

Meyve Şekli: Oval

Ürünün Değerlendirilmesi: Yağlık ve siyah sofralık

Altınözü · Hatay civarı. · 600.000 civarında ağaç sayısı bulunur. Akdeniz Bölgesi ağaç varlığının %7,5'ini, toplam ağaç varlığımızın %0.7'sini oluşturur.

Yağlık ve siyah sofralık olarak değerlendirilir. Hurma oluşumu görülür.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir,

Meyveleri küçüktür,

Verimi düşüktür,

Şiddetli periyodisite gösterir,

Soğuğa duyarlıdır,

Aşı ve çelikle çoğaltılır.

16.09.2023

SARI ULAK

Orijini: İçel ili Tarsus ilçesi

Ağaç Kuvveti: oldukça kuvvetli

Meyve Büyüklüğü: orta

Meyve Şekli: uzun silindirik

Meyve Eti %: 71,85

Çekirdek %: 28,15

Periyodisite Durumu: gösterir

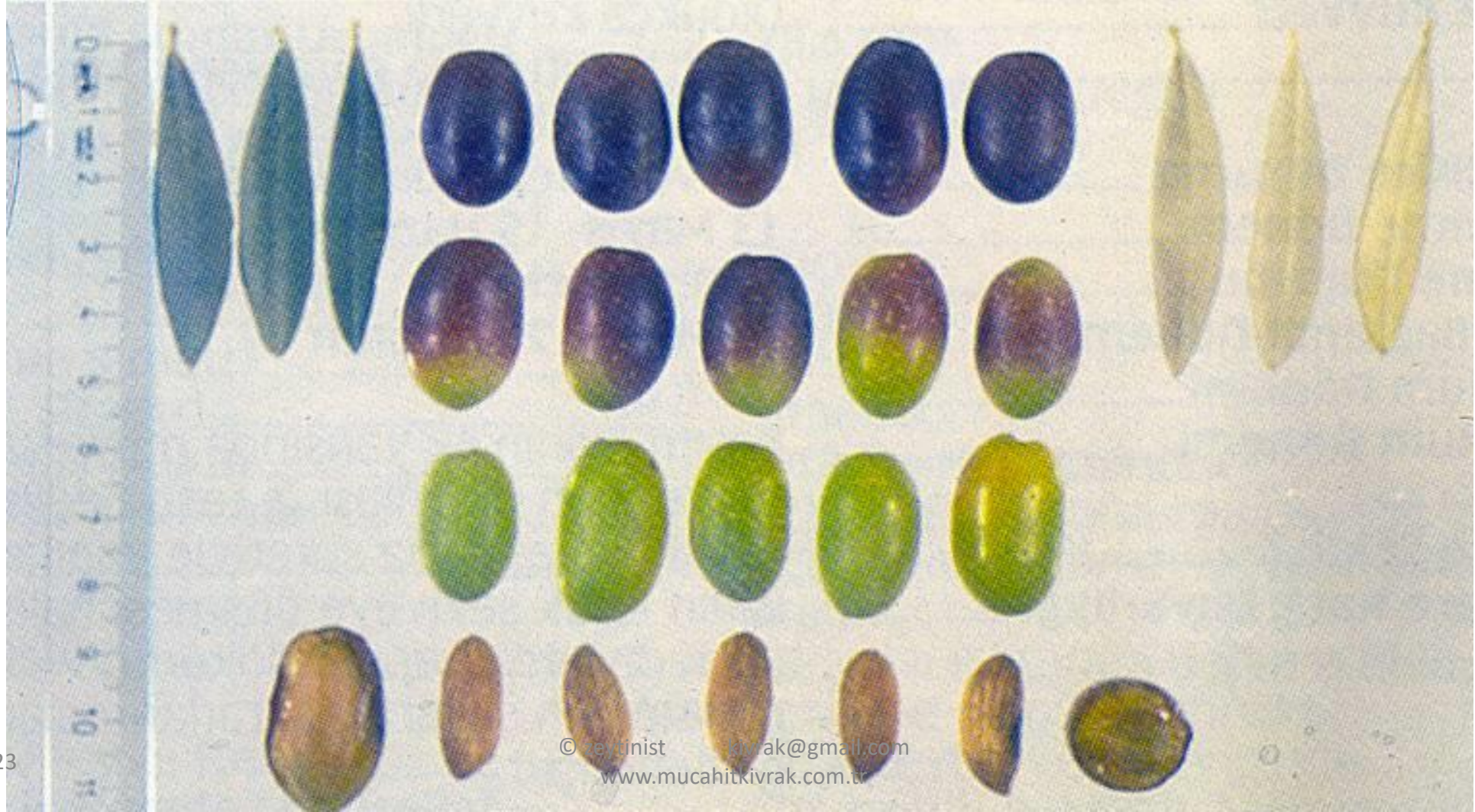
Döllenme Durumu: bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi: siyah ve yeşil sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Sarı Ulak	Tarsus	İçel, Tarsus, Kozan, Erdemli, Gülnar, Yumurtalık, Adana, Seyhan	Orta	Uzun Silindirik	266	%72	%19	Çok İri	Silindirik

Orijini: İçel ili Tarsus ilçesi	ekirdek %: 28.15
Ağaç Kuvveti: Oldukça kuvvetli	Periyodisite Durumu: Gösterir
Meyve Bykl: Orta	Döllenme Durumu: Bilinmemekte
Meyve Şekli: Uzun silindirik	ürünün Değerlendirilmesi: Siyah ve yeşil sofralık
Meyve Eti %: 71.85	

Orijini İçel ilinin Tarsus ilçesidir.

İçel'in Merkez, Erdemli, Gülnar, Adana'nın Seyhan, Kozan, Yumurtalık ilçelerinde yoğun olarak yetiştirilmektedir. .

500.000 civarında ağaç sayısı bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi ağaç varlığının %6'sını, toplam ağaç varlığımızın %0,6'sını oluşturur. Siyah ve yeşil sofralık olarak değerlendirilir.

Kuvvetli gelişir,

Meyveleri orta iriliktedir,

Periyodisite gösterir,

Verimi orta düzeydedir,

Soğuğa duyarlıdır, Sıcaklığın kritik seviyeye düşmesi durumunda sürgün ,ince dal ve dalcıklarda çatlama ve meyvelerde soğuktan dolayı hurmalaşma görülür.

Aşı ve çelikle çoğaltılır.

çekirdekleri çok iri olup % 18.8 yağ içerir.

Kendi ekolojisinde aile ihtiyacını karşılamak için yeşil ve siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Ağacı kuvvetlidir. Büyük, yayvan dağınık bir taç oluşturur.

Yapraklar orta uzun, geniş eliptik şeklindedir.

Meyve orta büyüklükte, uzun silindiriktir. Ucu yuvarlak ve memesizdir.

SAURANI

Sinonimleri: Savrani

Orijini: Hatay ili Altınözü ilçesi

Ağaç Kuvveti: orta

Meyve Büyüklüğü: küçük

Meyve Şekli: silindirik

Meyve Eti %: 86,61

Çekirdek %: 13,39

Periyodisite Durumu: gösterir

Döllenme Durumu: bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi: yağlık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Saurani	Hatay Altınözü	Hatya İli Civarı	Küçük	Silindirik	338	%87	%29	Küçük	Mekik Şeklinde

500.000 civarında ağaç sayısı bulunmaktadır. Toplam ağaç varlığımızın %0,6'sını oluşturmaktadır. Yağ bakımından zengindir ve yağlık olarak değerlendirilir.

Orta kuvvette gelişir,
Meyveleri küçüktür,
Periyodisite gösterir,
Verimlidir,
Aşı ile çoğaltılır.

Hatay'ın Altınözü ilçesi ve civarında yoğun olarak görülen bir çeşittir. Meyve ve çekirdekleri küçük olup %29.2 oranında yağ içerir. Sıcaklığın kritik seviyeye düşmesi durumunda sürgün uçları kurur, ince dal ve dalcıklarda kabuk çatlama ları şeklinde zararlanmalara rastlanır. Yağ içeriği yüksek olduğundan genellikle yağlık olarak değerlendirilir. Ayrıca aile ihtiyaçlarını karşılamak için yeşil ve siyah sofralık olarak da kullanılır.

Orijini Hatay ilinin Altınözü ilçesidir.

Ağacı orta kuvvetlidir. Orta büyüklükte, geniş, yuvarlak bir taç oluşturur.

Yaprak şekli orta uzun, geniş eliptiktir.

Meyveler küçük ve silindirik şekildedir.

Meyve ucu aşağı doğru bükülmüş olup uçta küçük bir meme bulunur.

Taç hacmine göre oldukça verimlidir.

TAVŞAN YÜREĞİ

Sinonimleri: Ters yaprak

Orijini: Muğla ili Fethiye ilçesi

Ağaç Kuvveti: kuvvetli

Meyve Büyüklüğü: iri

Meyve Şekli: oval yüreğe benzer

Meyve Eti %: 86,43

Çekirdek %: 13,57

Periyodisite Durumu: göstermez

Döllenme Durumu: bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi: yeşil ve siyah sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFI DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Tavşan Yüreği	Fethiye	Fethiye,Karaman Antalya-Akseki	Çok İri	Oval yürek şeklinde	164	%86	%20	Nispeten Küçük	Badem Şeklinde

Çiçeklenme : 15 Mayıs – 6 Haziran

Meyve Bağlama : 20 Mayıs – 10 Haziran

Yeşil Olum : Ekim ayının ilk haftası

Siyah Olum :15 Kasımdan sonrası

Muğla'nın Fethiye, Antalya'nın Akseki ilçeleri, Karaman.

30.000 civarında ağaç sayısı bulunmaktadır. Özellikle Antalya'da yeşil sofralık, Muğla'da siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Kuvvetli gelişir,

Meyveleri çok iridir,

Genellikle düzenli ürün verir,

Hasatta meyve kolay berelenebilir,

Aşı ile çoğaltılır.

Orijini Fethiye'dir.

Sık, kuvvetli, yayvan ve sarkık ta oluşturur.

Yaprakları uzun, çok dar eliptik şekindedir.

Meyvesi oval (yürek şeklinde)'dir.

Meyve ucu düz bazılarında yuvarlaktır.

Verimi orta düzeydedir.

Zeytin sineği ve zeytin güvesine karşı duyarlıdır.

Yağ oranı oldukça düşük olduğundan yeşil ve siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Tescil sahibi/Yılı BATEM/ 1990

Hasat dönemi Yeşil olum: Ekim ayının ilk haftası Siyah olum: Kasım ayının 2. Yarısı

Bitki özellikleri

Ağaç üzerinde kalma durumu Orta seviyede

Ağaç habitusu Büyük, yayvan, sarkık yapıda

Periyodisite durumu Çok az

Ekolojik seçicilik Zeytin yetişen her yerde yetişir

Meyve özellikleri

Meyve kabuk rengi Canlı, tipik zeytin yeşili

Meyve şekli Yüreğe benzer, uç kısmı ovaldir

Meyve ağırlığı (g/100 meyve) 600-650 g

1 kg'daki meyve sayısı 160-170 adet

Meyve eti oranı % 85

Meyve eti rengi Olgun meyve eti koyu mor renkte

Meyve eti sertliği Yumuşak

Tad ve lezzet Meyve çekirdekten kolay ayrılır

Yağ oranı % 20

Verim durumu Orta seviyede

Tüketim şekli Sofralık yeşil zeytin

KÜÇÜK TOPAK ULAK;
Orijini :TARSUS

ÇELEBİ;
Orijini :SİLİFKE

HALHALI;
Orijini :HATAY

SAYFI;
Orijini :HATAY

KARAMANI;
Orijini :HATAY

ELMACIK;
Orijini :HATAY

YAĞLIK SARI ZEYTİN;
Orijini :KAHRAMANMARAŞ

YAĞLIK SİYAH ZEYTİN;
Orijini :KAHRAMANMARAŞ

AĞAÇ NO 6;
Orijini :KAHRAMAN MARAŞ

AĞAÇ NO 7;
Orijini :KAHRAMANMARAŞ

HALHALI ÇELEBİ;
Orijini :HATAY

YAĞLIK;
Orijini :KAHRAMANMARAŞ

Sorularınız varsa cevaplayayım.

Daha sonra aklınıza soru gelirse lütfen yüz yüze, e posta veya telefon yoluyla ulaşınız.

Bu ders notları zeytincilik programı öğrencileri,
Kursiyerler, sektör temsilcileri, diğer
üniversitelerde okuyan önlisans, lisans, yüksek
lisans ve doktora öğrencileri ile araştırmacılara
yönelik hazırlanmıştır. Daha detay bilgiye ulaşmak
isterseniz lütfen iletişime geçiniz.

DERS NOTLARI SÜREKLİ YENİLENMEKTEDİR.
LÜTFEN DAHA ÖNCE İNDİRDİĞİNİZ DERS NOTU VARSA
YENİ TARİHLİ OLAN DERS NOTUNU TERCİH EDİNİZ.
NOTLARDA HATALI ve
EKSİK BİR YER GÖRDÜĞÜNÜZDE LÜTFEN BİLDİRİNİZ.

Dr. Mücahit KIVRAK

0 505 772 44 46

kivrak@gmail.com

www.zeytin.org.tr

www.mucahitkivrak.com.tr

Sosyal medya iletişim

<https://www.facebook.com/mucahit.kivrak>

<https://twitter.com/zeytinist>

<https://instagram.com/zeytinist/>

<https://www.youtube.com/channel/UCNDXadH7jpB0FVRLbEvtqHA>